Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Joxe Miel Treku Azkue

Lezo, Gipuzkoa (1920-2000)

Aurkibidea

Biografia

Zintak

LEZ-052

- **Proiektua**: Lezoko hizkeraren grabaketak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Agirretxe Mitxelena, Joxe Luix - Esnaola Arbiza, Imanol
- **Data**: 1998-02-04
- **Iraupena**: 61 min
- **Euskarria**: CD
- **Kodifikatzailea**: Oruesagasti, Ainitze

LEZ-053

- **Proiektua**: Lezoko hizkeraren grabaketak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Agirretxe Mitxelena, Joxe Luix - Esnaola Arbiza, Imanol
- **Data**: 1998-02-04

- **Iraupena**: 40 min
- **Euskarria**: CD

Pasarteak

1. Kale Nagusiko etxea

- **Erref**: LEZ-052/001
- **Iraupena**: 0:01:04. **Hasi**: 00:00:00. **Bukatu**: 00:01:04
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura
- Herria, azpiegitura

Laburpena:
Gurutze Santuaren Plazan, Galardi etxean jaio zen. Umea zela, Kale Nagusira joan ziren bizitzera. Etxea eta inguruak nolakoak ziren azaltzen du (abereak eta baratzeak non nahi ziren). Ukuilua: heia.

2. "Lezon sagarra erruz"

- **Erref**: LEZ-052/002
- **Iraupena**: 0:01:35. **Hasi**: 00:01:04. **Bukatu**: 00:02:39
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Herri-lurrak eta lur pribatuak
- Baserria » Baserriko lanak » Sagarra, sagastiak

Laburpena:
Garai batean, sagardi asko zen Lezon. Sagardiak zer baserritan eta ingurutan zeuden aipatzen du. Gurasoak zer baserritakoak zituen.

3. Hiru dolare herrian

- **Erref**: LEZ-052/003
- **Iraupena**: 0:00:49. **Hasi**: 00:02:39. **Bukatu**: 00:03:28
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako kontuak
- Baserria » Baserriko lanak » Sagardogintza

Laburpena:
Joxe Miel mutikoa zela, sagar denboran, sagarrez beteriko gurdiak eramaten zituzten herrira. Lezon hiru dolare ezagutu ditu. Mutikoak gurditik sagarrak harrapatu nahian ibiltzen ziren.

4. Umetako jostaketak

- **Erref**: LEZ-052/005
- **Iraupena**: 0:03:35. **Hasi**: 00:03:32. **Bukatu**: 00:07:07

- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Pilota
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:
Umetako jolasak: potoketan, marru-marruketan, zipoketan, txibakin, pilotan... Jolas bakoitzari buruzko azalpena ematen du. Bere ume denboran frontoia nolakoa zen.

5. Herriko eskola

- **Erref**: LEZ-052/006
- **Iraupena**: 0:01:47. **Hasi**: 00:07:07. **Bukatu**: 00:08:54
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:
Eskolei buruzko azalpena. Noiz inauguratu ziren (Primo de Riveraren diktadura garaian). Orduko alkatea nor zen. Lezok Jaizkibel aldeko terreno batzuk saldu zizkion Hondarribiari, eta salmenta hartatik ateratako diruarekin egin ziren eskolak.

6. Primo de Riveraren garaiko abertzaleak

- **Erref**: LEZ-052/007
- **Iraupena**: 0:00:54. **Hasi**: 00:08:54. **Bukatu**: 00:09:48
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Abertzaleak
- Politika » Gerra aurrea » 1923-1931: Primo de Rivera

Laburpena:
Primo de Riveraren diktadura garaiko kontuak. Lezoko orduko abertzaleek heian egiten zituzten bilerak.

7. Miren Gezalaren eskola eta kanpotarrak

- **Erref**: LEZ-052/009
- **Iraupena**: 0:01:27. **Hasi**: 00:10:50. **Bukatu**: 00:12:17
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:
II. Errepublika garaian, Miren Gezalak ikastola ireki zuen herrian. Garai hartan Lezora bizitzera joandako kanpotarrak: familia batzuetako abizenak aipatzen ditu. Euskaldundu egiten ziren.

8. Austiña Lizarazuren eskola

- **Erref**: LEZ-052/010
- **Iraupena**: 0:02:03. **Hasi**: 00:12:17. **Bukatu**: 00:14:20
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:
II. Errepublika garaian, Austiña Lizarazuk eskolak ematen zituen umeentzat eta helduentzat. Eskolak non ematen zituen aipatzen du. Joxe Miel Austiñarekin ibili zen umetan. Lizarazurekin ikasitakoak: dotrina, kontatzen, euskal kantak...

9. Inguruko herriak eta euskara

- **Erref**: LEZ-052/011
- **Iraupena**: 0:01:38. **Hasi**: 00:14:20. **Bukatu**: 00:15:58
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Inguruko herriak eta auzoak

Laburpena:
Bere gazte denborako Lezo eta Errenteria arteko aldeaz hitz egiten du. Errenteria erdaldunagoa. Lezon denek euskaraz egiten zuten, Errenterian ez. Antxoren sorreraz hitz egiten du. Pasai Donibane ere herri euskalduna.

10. Aita

- **Erref**: LEZ-052/012
- **Iraupena**: 0:01:27. **Hasi**: 00:15:58. **Bukatu**: 00:17:25
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza

Laburpena:
Aitari buruz hitz egiten du. Gizon langilea omen zen. Zer lanetan aritu izan zen. Joxe Mielen aita soldadutzatik libratu egin zen bere aita II. Gerra Karlistan liberalei laguntzen ibili zelako. Lezon soldadutzara derrigortuta joan zen aurreneko kintoei buruz hitz egiten du.

11. Euskararekiko kontzientzia

- **Erref**: LEZ-052/013
- **Iraupena**: 0:01:52. **Hasi**: 00:17:25. **Bukatu**: 00:19:17
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Politika » Euskara eta politika

- Euskara » Euskararekiko sentimendua

Laburpena:
Etxetik, amagandik batez ere jaso zuen Joxe Mielek euskararekiko kontzientzia. Amari eskolan "anilloa" jartzen zien euskaraz egiteagatik. Joxe Mielen denboran eskolak gaztelaniaz izaten ziren, baina ikaskideen artean euskaraz aritzen ziren.

12. Euskara eta zentsura

- **Erref**: LEZ-052/014
- **Iraupena**: 0:01:11. **Hasi**: 00:19:17. **Bukatu**: 00:20:28
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:
Eskolako kontuak. Maisuak. Joxe Mielen denboran eskolak gaztelaniaz izaten ziren, baina ikaskideen artean euskaraz aritzen ziren. Euskaraz hitz egitea galarazia zegoen denborako kontuak: berak berdin-berdin hitz egiten zuen euskaraz kalean.

13. Akolito

- **Erref**: LEZ-052/016
- **Iraupena**: 0:02:26. **Hasi**: 00:20:57. **Bukatu**: 00:23:23
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerra aurrea » 1931-1936: II. Errepublika
- Politika » Jarrera politikoak » Abertzaleak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak

Laburpena:
II. Errepublika etorri zenean, Joxe Mielek 11 urte zituen. Akolito lanetan ibiltzen zen orduan. Hiru apaiz ziren herrian: haiei buruzko azalpenak. Sakristaua oso abertzalea zen: Lezoko batzokia inauguratu zenean, sakristauak Joxe Miel bidaltzen zuen jendearengana erreziboak kobratzera.

14. Giro abertzalea, II. Errepublika denboran

- **Erref**: LEZ-052/017
- **Iraupena**: 0:02:02. **Hasi**: 00:23:23. **Bukatu**: 00:25:25
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Udala
- Politika » Gerra aurrea » 1931-1936: II. Errepublika
- Politika » Jarrera politikoak » Abertzaleak

Laburpena:
II. Errepublika garaiko Lezoko giro abertzaleaz hitz egiten du. Hainbat alkate aipatzen ditu.

15. Batzokiko kultur ekintzak

- **Erref**: LEZ-052/018
- **Iraupena**: 0:01:47. **Hasi**: 00:25:25. **Bukatu**: 00:27:12
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerra aurrea » 1931-1936: II. Errepublika
- Politika » Jarrera politikoak » Alderdien egoitzak

Laburpena:
II. Errepublika denboran Lezoko batzokian hainbat kultur ekintza egiten ziren: antzerkiak, dantzak, kantaldiak... Errepublika denboran, kanta abertzale asko ikasi zituen.

16. "Gu espainiarrak gerala..."

- **Erref**: LEZ-052/019
- **Iraupena**: 0:00:22. **Hasi**: 00:27:12. **Bukatu**: 00:27:34
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bestelako kantak
- Politika » Gerra aurrea » 1931-1936: II. Errepublika
- Politika » Jarrera politikoak » Abertzaleak

Laburpena:
Errepublika denboran, kanta abertzale asko ikasi zituen. "Gu espainiarrak gerala gerala gezurra diote..." abesten du.

17. Bi bandera San Juan zuhaitzean

- **Erref**: LEZ-052/021
- **Iraupena**: 0:02:00. **Hasi**: 00:27:40. **Bukatu**: 00:29:40
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » San Juan
- Politika » Jarrera politikoak » Abertzaleak
- Politika » Gerra aurrea » 1931-1936: II. Errepublika

Laburpena:
II. Errepublika denborako kontuak. San Juanetan zuhaitza jartzen zen: errepublikako bandera eta ikurrina jartzeko sortutako gorabeherak.

18. Ekintza abertzaleen bultzatzaileak, errepublika denboran

- **Erref**: LEZ-052/022
- **Iraupena**: 0:00:36. **Hasi**: 00:29:40. **Bukatu**: 00:30:16
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerra aurrea » 1931-1936: II. Errepublika
- Politika » Jarrera politikoak » Abertzaleak

Laburpena:
II. Errepublika denborako kontuak. Ekintza abertzaleetan parte hartzen zuten hainbat herritar aipatzen ditu.

19. Soldaduak Lezon sartu: herriko giroa

- **Erref**: LEZ-052/024
- **Iraupena**: 0:03:41. **Hasi**: 00:30:23. **Bukatu**: 00:34:04
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Abertzaleak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa
- Politika » Jarrera politikoak » Alderdien egoitzak

Laburpena:
Frankistak herrian sartu zirenean, abertzale batzuei ilea moztu zieten. Santakrutz bezperan sartu ziren soldaduak Lezon. Herriko giroa nolakoa zen: 'Centro Republicano' eta Batzokia baziren herrian. Lezoko karlistak Errenteriako "zirkuloan" zeuden afiliatuta.

20. Gerra etorri aurretik lanean ibilia

- **Erref**: LEZ-052/026
- **Iraupena**: 0:01:56. **Hasi**: 00:34:25. **Bukatu**: 00:36:21
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak
- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:
Gerra zibila hasi zenean, Joxe Mielek 15 urte zituen. 18 urte bete eta soldadu eraman zuten. Gerra aurretik, lantegi batean aritzen zen lanean: gerraren etorrerarekin, ordea, lantegia itxi egin zen. Lan kontuei buruzko azalpenak: egunean bi pezeta irabazten zituen, larunbatetan ere lana izaten zen, amari dirua entregatu beharra...

21. Kooperatibismoa eta Denantzako denda

- **Erref**: LEZ-052/027
- **Iraupena**: 0:01:51. **Hasi**: 00:36:21. **Bukatu**: 00:38:12
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Langileen arteko harremana eta langile-mugimenduak
- Lanbideak » Negozioak, dendak

Laburpena:
Langile mugimendua herrian. Kooperatibismoaren bueltan mugitzen ziren gehien bat. Denantzako kooperatiba, denda. Baserrietan herrian adina jende bizi zela dio.

22. "Consejo de guerra, sumarísimo"

- **Erref**: LEZ-052/029
- **Iraupena**: 0:00:48. **Hasi**: 00:39:30. **Bukatu**: 00:40:18
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Langileen arteko harremana eta langile-mugimenduak
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura

Laburpena:
Kartzelaratu zuteneko kontuak. Garai hartan Joxe Miel ELAn zebilen. Herrian bi edo hiru kide aritzen ziren ELAn.

23. Herria ikurrinez bete

- **Erref**: LEZ-052/030
- **Iraupena**: 0:01:26. **Hasi**: 00:40:18. **Bukatu**: 00:41:44
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Abertzaleak

Laburpena:
Lezo guztia ikurrinez bete zuten Aberri Egunaren bezpera batean. Politika kontuak.

24. Ikastolaren sorrera

- **Erref**: LEZ-052/031
- **Iraupena**: 0:02:47. **Hasi**: 00:41:44. **Bukatu**: 00:44:31
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:
Lezoko ikastolaren sorrerari buruzko azalpenak. Lezo Haundiko eraikin prefabrikatua. Joxe Miel ikastolako bazkideen kuota kobratzen ibiltzen zen.

25. Argia eta beste argitalpen batzuk

- **Erref**: LEZ-052/033
- **Iraupena**: 0:03:39. **Hasi**: 00:46:06. **Bukatu**: 00:49:45
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Irakurtzea
- Politika » Gerra aurrea

Laburpena:
Astero hartzen zuten etxean Argia astekaria gerra aurrean. Kalean ibiltzen ziren astekaria saltzen. Anastasio Zapirainek idazten zituen Lezoko berriak. 'El

Día' egunkaria gehien bat erdaraz, baina orri bat euskaraz izaten zen. 'La Constancia' karlistena. 'La Noticia'. Egunkari saltzaileak. Karmeldarrak aldizkaria.

26. Umeen deia aldizkaria

- **Erref**: LEZ-052/035
- **Iraupena**: 0:00:52. **Hasi**: 00:50:05. **Bukatu**: 00:50:57
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Irakurtzea
- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:
Joxe Mielen semeak eta herriko beste ume batzuek Umeen deia aldizkarian idazten zuten. Joxe Mielek laguntzen zien idatziak prestatzen. Garai hartan (ikastola sortu aurretik) ez zegoen aukerarik herrian euskaraz idazten eta irakurtzen ikasteko.

27. Kaia

- **Erref**: LEZ-052/036
- **Iraupena**: 0:00:42. **Hasi**: 00:50:57. **Bukatu**: 00:51:39
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Lanbideak » Etxeginak

Laburpena:
Lehen, kai aldea nolakoa zen azaltzen du. Harrobia, Puntaleko bidean.

28. Ahateak hazten

- **Erref**: LEZ-052/039
- **Iraupena**: 0:01:38. **Hasi**: 00:53:10. **Bukatu**: 00:54:48
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Natura » Fauna » Etxeko animaliak

Laburpena:
Ahateak hazten zituzten. Herriko beste familia batzuk ere hazten zituzten.

29. 'Centro Republicano'

- **Erref**: LEZ-052/041
- **Iraupena**: 0:00:29. **Hasi**: 00:56:16. **Bukatu**: 00:56:45
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Alderdien egoitzak

Laburpena:
Lezoko 'Centro Republicano' non zegoen azaltzen du.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-11-16

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com